

การปรับปรุงภูมิทัศน์และสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศพรรณไม้ที่มีคุณค่าของสวนธรรมะ
โรงเรียนบ้านท่านุ่น จังหวัดกระบี่*

Landscape Improvements and the Tree crops' Dharma Database
Creation of Outdoor Learning Center in Thanun School
at Krabi Province

วีรภัทร ยกศิริ¹ วรณ ขุนฤทธิ์² สิทธิรัตน์ รุ่งมี³

Weerapat Yoksiri, Warun Khunrit, Sitthirat Rungmee

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาการปรับปรุงภูมิทัศน์สวนธรรมะและการสร้างฐานข้อมูลพรรณไม้ที่มีคุณค่าในโรงเรียนบ้านท่านุ่น โดยศึกษาเอกสารจากแหล่งสารสนเทศวิทยุมิ ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่โรงเรียนบ้านท่านุ่น ตำบลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ระหว่างวันที่ 15 สิงหาคม 2563–30 มกราคม 2564 ด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู เจ้าหน้าที่ธุรการและคณะกรรมการสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าเพื่อหาความน่าเชื่อถือของการตีความ ผลการศึกษานำไปสู่การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสวนธรรมะด้วยการปลูกป่าตามแนวคิดการสอนพระพุทธศาสนา โดยการคัดเลือกพรรณไม้ตามพระไตรปิฎกเล่มที่ 32 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 25 ขุททกนิกาย อปทาน รวมถึงการสร้างฐานข้อมูลพรรณไม้พร้อมด้วยคิวอาร์โค้ด (QR Code) และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน

Received: 2021-09-19 Revised: 2021-09-27 Accepted: 2021-10-12

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์

¹ หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ Library and Information Science Course Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University. Corresponding Author e-mail: Wanchai_0077@hotmail.com

² หลักสูตรบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ Library and Information Science Course Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ Faculty of Humanities and Social Sciences Thaksin University

คำสำคัญ(Keywords): การปรับปรุงภูมิทัศน์; ฐานข้อมูล; พรรณไม้ที่มีคุณค่า

Abstract

This research article focuses on studying Dharma landscape improvement and creation the tree crops' Dharma database of Outdoor Learning Center in Thanun school. Researchers reviewed documents, relevant research evident from a various secondary information resources. The qualitative research method was utilizing in field data collecting. When entered the research site in Thanun school at Tumbon Thanun in Krabi province during the 1st of August 2020 to the 31st of January 2021. The participation observation, group discussion, and semi-structured interview have been conducted to gather data from those informants including a school director, classroom teachers, school administrative staff, and school board members. The methodological triangulation was engaged to enhance the trustworthiness of data analysis and interpretation. The results of the study led to the landscape improvement of Dharma Outdoor Learning Center by planting tree crops based on the concept of teaching Buddhism. Researchers selected trees to plant according to the Tripitaka volume 32 Phra Suttontrapidok volume 25, Khuntoknikay Oppathan. Finally, this study includes the creating database of tree crops with QR codes that published on the school website.

Keywords: Landscape Improvements; Database; Tree Crops

บทนำ (Introduction)

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ได้แก่โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือเอกชน และสถาบันศาสนา ที่มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย และเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านวิชาการ การศึกษา สุขภาพ กีฬา อาชีพ และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของเด็กและเยาวชน ส่งเสริม สนับสนุน ให้เด็กและเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นหรือแสดงออกตามช่วงอายุที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และเป็นไปตามพัฒนาการของเด็กหรือเยาวชน รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม (พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2560; พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย, 2562) ศูนย์การเรียนรู้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาคนด้วยการศึกษาให้สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาคนและสังคมไทย (ธนัทธัญญ์ ฉัตรภักครัตน, 2561) จากสภาพปัญหาสังคมที่

เกิดขึ้น เช่น พฤติกรรม การแสดงออก และวิถีชีวิตใหม่ เด็กและเยาวชนควรได้รับการศึกษา การเรียนรู้ การปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อเตรียมตัวให้พร้อม สำหรับการดำเนินชีวิต ตามบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับความเป็นอยู่ ภายใต้สถานการณ์ที่อาจจะมีทั้งดีและไม่ดีเกิดขึ้น โดยสามารถเลือก รับการและกระทำหรือแยกแยะการกระทำที่ดีหรือไม่ดี ได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากเด็กและ เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความมั่นคงของชาติในอนาคตขึ้นอยู่กับเด็กและเยาวชนที่มีคุณภาพ นอกจากจะมี สุขภาพกาย สุขภาพจิตและมีสติปัญญาที่ดีแล้ว ยังต้องมีคุณธรรม จริยธรรม อันเป็น องค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินชีวิตให้มีบรรลุเป้าหมายของการเป็นคนเก่ง คน ดี มีความเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมอีกด้วย จึงจะเรียกว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีภูมิคุ้มกัน ยืน หยัดอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (มุกดา สิมพลี, 2559)

สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันเล็กๆ แต่มีความสำคัญยิ่งและแหล่งเรียนรู้อันดับแรกที่ เด็กและเยาวชนมีโอกาสได้รับการเรียนรู้การดำรงชีวิต และได้รับการสั่งสอนให้เป็นคนดี เสริมสร้างคุณธรรมที่พึงประสงค์ ด้วยสถานการณ์เปลี่ยนแปลงทางสังคม ตลอดจนภาวะ เศรษฐกิจส่งผลให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ละทิ้ง หรือมองข้ามการอบรมเลี้ยงดูบุตรหลาน แต่ให้ ความสำคัญกับการออกไปประกอบอาชีพ การอบรมบ่มนิสัยและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึง ตกเป็นหน้าที่ของโรงเรียน หรือสถานศึกษาที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมสำหรับ ผู้เรียนนั้น เป็นเสมือนเข็มทิศนำทางชีวิต ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ด้วยการ ฟิน ฟัง ใฝ่ อย่างสม่ำเสมอ แนวทางหนึ่งที่จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาตนเองได้ สถานศึกษา จำเป็นต้องเพิ่มบทบาทในการจัดการศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรมให้สูงขึ้น เพื่อจะได้ให้ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจและสติปัญญาของผู้เรียนไปพร้อมกัน (สมุหวิโรจน์ วรมงคล, 2558) ด้วยการสร้างแหล่งเรียนรู้ในลักษณะส่วนธรรม

แหล่งเรียนรู้ส่วนธรรมะเป็นสถานที่ปฏิบัติธรรม ที่สามารถส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ และเข้าใจวิธีการปฏิบัติธรรมตามแนวทางคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า อีกทั้งเปิด โอกาสให้บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทั้งนักบวช และบุคคลทั่วไป ที่มีความศรัทธาในการแสวงหาทาง พ้นทุกข์ โดยไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา ได้มาศึกษาสัจธรรมความจริงของชีวิต ทั้งการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป ด้วยการเรียนรู้ความเป็นจริงของสิ่งมีชีวิต ทุกสรรพสิ่งในธรรมชาติ เพื่อให้ผู้ที่ กำลังแสวงหาแนวทางในการปฏิบัติธรรม ได้เข้าใจวิถีทางในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และ ตระหนักรู้ ในการปฏิบัติธรรมตนตามหลักธรรม อันจะเป็นนำไปสู่การพัฒนาความเป็นมนุษย์ ด้วยการเข้าใจความทุกข์ ตลอดจนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการการฝึกฝน ปฏิบัติตน เรียนรู้ และพัฒนาตนเองกระทั่งทำให้เกิดปัญญาเพื่อการยกระดับจิตใจไปสู่ความพ้นทุกข์ในที่สุด (มัท นนา พันทวี, 2560) ทั้งนี้หลักการสำคัญของพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมได้นั้น

ต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กตั้งแต่ 0-6 ปี เพราะเป็นช่วงเวลาที่เด็กสามารถเรียนรู้ จดจำ ฟังลึกในจิตสำนึกของตนเอง

จากการสำรวจลักษณะทางกายภาพของสวนธรรมะในโรงเรียนบ้านท่าปูน ที่ริเริ่มโดยอดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านท่าปูน จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งขึ้นเพื่อให้ นักเรียนภายในโรงเรียนบ้านท่าปูนเกิดการเรียนรู้ทางพุทธศาสนา ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมตั้งแต่เด็กปฐมวัย เพื่อให้มีการปลูกฝังที่ดีตั้งแต่อายุน้อย บริเวณภายในสวนธรรมะ ประกอบไปด้วย พื้นที่สวนอยู่บริเวณด้านหลังของห้องสมุดโรงเรียน มีพรรณไม้ปลูกในสวนส่วนใหญ่จะเป็นต้นไม้ ที่นั่งที่ดัดแปลงจากยางรถยนต์มาจัดวางสำหรับการนั่งปฏิบัติธรรม มีลานกว้างสำหรับทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การเข้าแถวในตอนเช้าของนักเรียน การฝึกสมาธิ และการเข้าค่ายลูกเสือเป็นต้น ประสบปัญหาทางด้านการดูแลรักษาภายในสวนธรรมะ เนื่องจากขาดบุคลากร และนักเรียนที่มีจำนวนน้อย จึงทำให้ไม่สามารถดูแลสวนธรรมะได้อย่างทั่วถึง ส่งผลให้สวนธรรมะเกิดความรกร้างจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขสภาพแวดล้อมของสวนธรรมะให้กลับมาอยู่ในสภาพสมบูรณ์ นอกจากนี้พบว่าพันธุ์ไม้ภายในสวนธรรมะมีความหลากหลายพันธุ์ แต่ยังขาดการจัดกลุ่ม ดังนั้นการสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศพรรณไม้ที่มีคุณค่าจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจของเด็กปฐมวัยภายในโรงเรียน และชาวบ้านภายในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องพรรณไม้ในพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในพระไตรปิฎก ซึ่งสามารถแบบอย่างในการพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับโรงเรียนปฐมวัย เพื่อประโยชน์สำหรับการค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียนและผู้คนทั่วไป จึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขสภาพแวดล้อมของสวนธรรมะให้กลับมาอยู่ในสภาพสมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

การศึกษาเรื่อง การปรับปรุงภูมิทัศน์และสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศพรรณไม้ที่มีคุณค่าของสวนธรรมะ โรงเรียนบ้านท่าปูน จังหวัดกระบี่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ปรับปรุงภูมิทัศน์ของสวนธรรมะ โรงเรียนบ้านท่าปูน จังหวัดกระบี่ และ (2) เพื่อสร้างฐานข้อมูลพรรณไม้ที่มีคุณค่า

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Objective)

สำหรับการศึกษานี้วิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย บุคลากรภายในโรงเรียนบ้านท่าปูน จังหวัดกระบี่ และบุคลากรจากชุมชน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนครูและครูชำนาญการ เจ้าหน้าที่ธุรการและคณะกรรมการสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 โครงการชื่อ การปรับปรุงภูมิทัศน์สวนธรรมชาติ โรงเรียนบ้านท่าด่าน จังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาภูมิทัศน์สวนธรรมชาติให้มีความสวยงาม เหมาะสมต่อกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนมากยิ่งขึ้นและเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับพรรณไม้ให้นักเรียนและชาวบ้านชุมชน บ้านท่าด่าน จังหวัดกระบี่ โดยได้มีการปลูกพรรณไม้ในบริเวณสวนธรรมชาติตามแผนผังการ ออกแบบพื้นที่

2.2 แบบสัมภาษณ์ครึ่งโครงสร้าง จำนวน 2 ชุด คือ

2.2.1 แบบสัมภาษณ์ก่อนการศึกษาและปรับปรุงภูมิทัศน์การศึกษาสภาพปัญหา ของสวนธรรมชาติ

2.2.2 แบบสัมภาษณ์หลังการศึกษาและปรับปรุงภูมิทัศน์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 จัดกลุ่มสารสนเทศที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยใช้แบบสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร การสนทนากลุ่มและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมตามประเด็นคำถาม วัตถุประสงค์การวิจัย

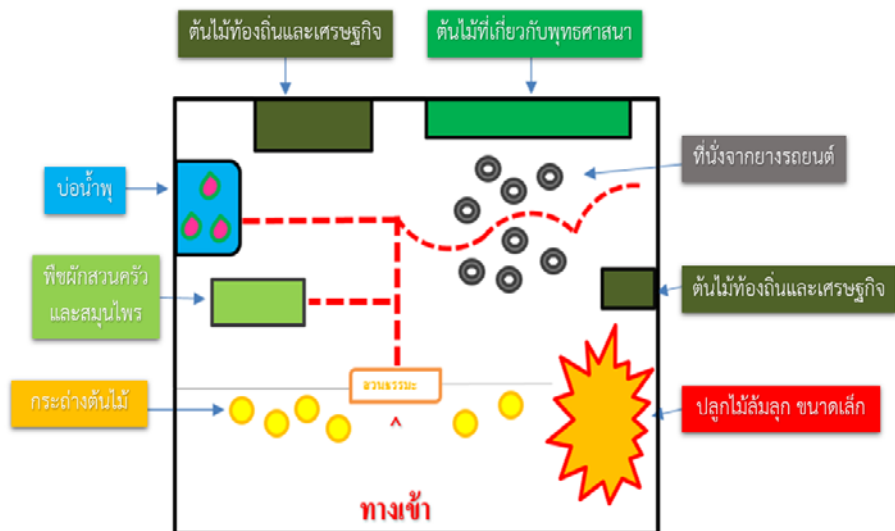
3.2 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลโดยการใช้แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอในรูปแบบเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

การปรับปรุงภูมิทัศน์ของสวนธรรมชาติได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. จัดเตรียมข้อมูลสภาพพื้นที่โดยรวมของสวนธรรมชาติ โรงเรียนบ้านท่าด่าน จังหวัด กระบี่ พรรณไม้ที่ใช้สำหรับการปลูกและวัสดุสำหรับการป้ายชื่อพรรณไม้ป้ายในรูปแบบคิวอาร์ โค้ด (QR Code) อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับปลูกพรรณไม้

2. ออกแบบแผนผังสำหรับการปลูกพรรณไม้ ดังภาพ

1. บ่อน้ำพุ : ทำความสะอาด ปลุกบัว เลี้ยงปลา (เช่นปลาหางนกยูง)
2. ที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้นที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นและเศรษฐกิจ
3. ที่สำหรับปลูกไม้ยืนต้นที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา
4. ที่สำหรับปลูกผักสวนครัวและสมุนไพร
5. ที่สำหรับปลูกไม้ล้มลุก หรือ ไม้ขนาดเล็ก (แทรกตามต้นไม้)
6. ที่นั่งสำหรับนักเรียน ทำจากยางรถยนต์
7. ที่สำหรับไม้ประดับ วางในกระถาง

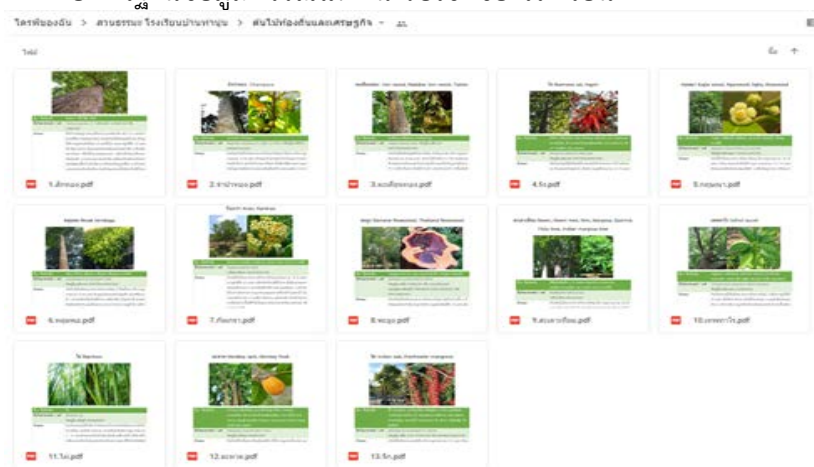
ภาพ 2 แผนผังการปลูกพรรณไม้ในสวนธรรมะ

3. ร่วมมือกับโรงเรียนและชุมชนในการปลูกพรรณไม้ ดำเนินการจัดวางตำแหน่งป้ายชื่อพรรณไม้ทดสอบ การสแกนคิวอาร์โค้ด

ภาพ 3 ตัวอย่างคิวอาร์โค้ดและการแสดงผล

4. เผยแพร่ฐานข้อมูลพรรณไม้ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน

ภาพ 4 เผยแพร่ฐานข้อมูลพรรณไม้ผ่านเว็บไซต์ของโรงเรียน

ภายหลังจากการปรับภูมิทัศน์ สวนธรรมชาติของโรงเรียนมีพรรณไม้ที่มีคุณค่าทางด้าน พุทธศาสนา ด้านเศรษฐกิจ ท้องถิ่นและด้านการรักษาโรค มีสภาพแวดล้อมที่น่าใช้งาน มีพรรณไม้ที่หลากหลายเช่น ไม้สักทอง กฤษณา พญา ตะเคียนทอง ตะเคียนสามพอน เทพทาโร สะเดาเทียม จำปาทอง ไม้ มะปริง มะพร้าว ชิง ข่า ตะไคร้ และได้มีการจัดทำสาระความรู้ที่ เกี่ยวข้องกับพรรณไม้ เช่น ชื่อสามัญ ชื่อท้องถิ่น ชื่อภาษาอังกฤษ ชื่อวิทยาศาสตร์ ลักษณะของ พรรณไม้ คุณค่าทางสมุนไพรรักษาโรคและมูลค่าทางเศรษฐกิจ สามารถนำไปประกอบการเรียน การสอน เป็นสื่อกลางของการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแลสวนธรรมชาติ ช่วยกัน บำรุงรักษาพรรณไม้ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา ในวิชาศีลธรรม การฝึกฝนการนั่งสมาธิ สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การปรับภูมิทัศน์สวนธรรมชาติหรือศูนย์การเรียนรู้ธรรมชาติ โรงเรียนบ้านท่าปูน จังหวัด กระบี่ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านพรรณไม้ทางพฤกษศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องทางเศรษฐกิจและ ท้องถิ่น พระพุทธศาสนาและพืชผักสวนครัว สมุนไพร ซึ่งถือเป็นพันธกิจของศูนย์การเรียนรู้และ แนวคิดในวิธีการสอนที่สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัด กระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ตามวัย การบูรณาการทางความรู้กับ สาระการเรียนรู้ต่างๆ ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับพันธกิจของโรงเรียน เป้าหมายในการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความ ร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นเพื่อการจัดตั้ง พัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน (ทิตินา แคมมณี, 2558)

การจัดวางตำแหน่งของป้ายชื่อและรายละเอียดของพรรณไม้ที่สามารถเข้าถึงผ่าน เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) เข้าไปยังฐานข้อมูลออนไลน์ ส่งเสริมให้มีสารสนเทศสำหรับ การเรียนรู้ในศูนย์การเรียนรู้แก่นักเรียน ครูอาจารย์ บุคลากรภายในโรงเรียนและชาวบ้านใน ชุมชนในการเข้ามาใช้สวนธรรมชาติที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้งาน เทคโนโลยีคิวอาร์โค้ด (QR Code) ในพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่โดยมีเพื่ออำนวยความสะดวกใน การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่ โดยออกแบบให้สามารถใช้งานผ่านโปรแกรมบน โทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยการอ่านข้อมูลจากคิวอาร์โค้ด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ควรมีการวิจัยหรือโครงการต่อเนื่องที่จะช่วยในการพัฒนาของสวนธรรมชาติ โรงเรียนบ้านท่าปูน จังหวัดกระบี่ ให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ที่มีความเพียงพอส่งเสริมการเรียนรู้ และเป็นต้นแบบการจัดศูนย์เรียนรู้กลางแจ้งสำหรับเด็กปฐมวัยของโรงเรียนชุมชน

2. ศูนย์การเรียนรู้ควรได้รับการดูแลอย่างสม่ำเสมอ ให้มีความอุดมสมบูรณ์ทางพรรณไม้ เป็นสถานที่ที่สบาย เหมาะสำหรับการเข้าใช้งานที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักเรียนและชุมชน

3. ความคาดหวังที่มีต่อการร่วมมือช่วยเหลือกันของกรรมการสถานศึกษา โรงเรียน บุคลากร และชุมชนที่คอยช่วยกันดูแลรักษาสวนธรรมะให้มีความสมบูรณ์ที่เต็มไปด้วยพรรณไม้หายากจำนวนมาก ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านสิ่งแวดล้อมของชุมชน

4. ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้นำการดำเนินการพัฒนาแหล่งเรียนรู้สู่ความสำเร็จ โดยกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- จักรกฤษณ์ หมั่นวิชา และคณะ. (2559). การประยุกต์ใช้งานเทคโนโลยี QR Code ใน พิพิธภัณฑ์เมืองหาดใหญ่. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จิระพล ภูกัน. (2559). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของ โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนที่ 35 สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุไรรัตน์ มณีรัตน์. (2560). โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม เพื่อเอื้อต่อการ พัฒนานักเรียน ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์. นครสวรรค์: สตรีนครสวรรค์.
- ทิตนา แคมมณี. (2558). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนพล ด้านวิวัฒน์วงศ์, วิจิต ศาสนทร และชาลี ภักดี. (2561). การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนบ้านริมใต้อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.
- ธนัทญ์ ฉัตรภักดิ์, ชุตินันท์ สุวัทธิพงศ์ และวิฑูรย์ วงษ์อำมาตย์. (2561). การพัฒนารูปแบบ แหล่งการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของประชาชน. สุโขทัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธนัทญ์ ฉัตรภักดิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบแหล่งการเรียนรู้ชุมชนอัจฉริยะในศตวรรษที่ 21 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน. สุโขทัย : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พยุข ใบแย้ม. (2558). การพัฒนารูปแบบการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นที่เหมาะสมเพื่อการจัด การศึกษาในระดับประถมศึกษา. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

- พระไตรปิฎกออนไลน์. (2560). พระไตรปิฎก เล่มที่ ๓๒ พระสูตรตันตปิฎก เล่มที่ 24 ขุททกนิกาย อปทาน ฐานข้อมูลออนไลน์. สืบค้น 18 ตุลาคม 2563, จาก <https://84000.org/tipitaka/read/v.php?B=32&A=9060&Z=9157>
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562. (2562, 1 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 137. หน้า 49-53.
- ญเวียง วงศ์แสงเดือน และคณะ. (2561). การจัดการเรียนการสอนแนววิถีพุทธ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา นครหลวงเวียงจันทร์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มัทนา พันทวี. (2560). การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยมหาสารคามจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.
- รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. (2561). การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ของชุมชนท้องถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดฉะเชิงเทรา.
- สมุห์วีโรจน์ วรมงคล. (2558). สภาพปัญหาด้านการสอนของพระสอนศีลธรรมในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาธิต อมโร. (2558). ศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียนประถมศึกษา ปีที่ 6 เขตบางคอแหลม สังกัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.